

A nő választójoga.

Írta: Dr. Dienes Valeria.

Mindenhol beszélnek róla, sok fontos dolgot mondatlak róla, mégis mindig marad még: róla mondani való. A nő választójogát meg kell valósítani, ebben mindenki egyetért, de a megokolások ezerfélék. Van olyan is, amiből inkább azt kellene levonni, hogy ne legyen a nőnek választójoga. Mi a magunk részéről mindenféle hasznossági, politikai és gazdasági szemponttal szemben a legdöntőbb érvet a nőnek női mivoltában találjuk. Elmondottuk már nem egy helyen, hogy a nőnek nem azért kell a választójog, mert ő mindarra képes, amire a férfi. Ha csupán megismételni akarná a nő, amit a férfi művelt a társadalomban, akkor a női választójog a szavazatok egyszerű megduplázása, a világ legfölöslegesebb dolga lenne és nem volna érdemes érte küzdeni.

A nőnek nem azért kell a választójog, mert olyan, mint a férfi, hanem azért, mert egész más, mint a férfi,

Íme az alaptételünk. Ebből közvetlenül foly mindaz, amit a női választójogról mondani akarunk.

Azért érdemes és azért kell a nőnek választójogot adni, mert más, mint a férfi. Mást értékel, mást szeret, mást akar. Mást ért meg, mással törődik, másképen ért és másképen törődik. És ma, soha jobban, mint ma, kétségbeesetten szükséges a más, mint ami van. A mai összekavarodott, züllött, feldúlt világ, a mai széttagosított otthonok, felforgatott társadalom és talajnélküli gazdasági harc — mind férfiszavazatok műve. A világháború az eddigi kizárólagos férfi-uralomnak rettenetes fiaskója. Az emberiség neme szerint választódott uralkodó felének ezen gondolkodóba kell esnie: „nem kellene-e megkérdeznünk az eddig lenyűgözött másik felet? Hátha érnének valamit azok a sokat lebecsült asszonyi nézőmódok, hátha volna némi szűksége a társadalom megbomlott gépezetének női elmékre, női szívekre és női kezekre?

Talán kellene a sok diplomáciai merevség mellé egy kis megértő hajlékonyság; az egymásra torlódó megnemértések s az egymással szembe tornyosuló elvépítmények köré némi egymásbalátói emberösmeret; a főszempontok fentartásáért mindent áldozó hajlamok mellé az egyeshez leereszkedő s a valóságos életdarabokat átérző lelkek, ü pompásan kigondolt logikai láncok mellé, melyek az emberiség pusztulására konkludáltak, — némi asszonyi szimpátia, együttérzés idegen sorsokkal, életekkel...

A gyűlölködések mellé egy kevés szeretet...

A férfiak mellé az asszonyok.

Épen azért a más-ért, amit hozni képesek s azért az új-ért, amit orvosságul kínálnak a megbetegedett társadalomnak.

Nemcsak kínálták, adták munkaerejüket az első perctől fogva, mikor rájuk került a sor. A mai társadalmak, özek a ma hadseregektől övezett béke-szigetek, asszonykezek munkájából élnek. Ne részletezzük, mit dolgoztak és mit tūrtek az asszonyok, A választójog nem jutalom, amire érdemeket kell szerezni, hanem munkára való szerződés, elszegődés a politikai ügyek szolgálatába. Nem az a kérdés, hogy érdemesek-e íá az asszonyok, hanem képesek-e ímai megpróbáltatásaik közt még ezt is vállalkra venni?

Ebben azonban senkisémet kételkedhetik. Az a jog, amit az egyszerű földműves okosan gyakorolhatott, éretten fogja találni ma társadalmunk minden tagját, sajnos, még a gyermeket is. Mert a választójogra a munka érlel, A munka, ami megéretteti a dolgozó: képzel, hol vannak a társadalmi és politikai viszonyok ütköző pontjai. A társadalom

sorsát a maga hatásköréig mindenki intézheti, aki benne dolgozik. A munka az a tapogatószerv, melyen át az egyéni létek megérzi, milyen hely« van az összeségben, jó-e neki, vagy rossz a társadalom azon zuga, amelyben elhelyezkedett. Az asszony ma egyrészt a család érdekköréből, másrészt kenyérkereseti pályák érdekköréből szemléli és bírálja a társadalmat s arra, hogy szava politikailag hasznosítandó legyen, elég volna a kettő közül bármelyik érdekkörbe helyezett munkája is.

Választójog tehát kell, ezt nem teliét többé asszonyainktól elvitatni. De milyen legyen?

Milyennek kellene lennie annak a női választójognak, amely minden irányban beválthatná a hozzáfűzött várakozásokat?

1. Leplezetlenül és hamisítatlanul általánosnak. A csak diplomás nőkre szóló választójog teljesen értéktelen volna a nőszavazat érvényesülése szempontjából. Elenyésző csekély számával semmitse módosítana a megtevő állapotokon. Csak általános nő-választójog adhat a társadalomnak igazi megújulást. Mihelyt cenzust emlegetnek, már csak névleges az adás. Minden cenzus igazságtalan és női választójog csak ott van, ahol minden nő választ.

2. Az igazán eredményes női választójog¹ csak kétoldalú tehet: aktív és passzív egyszerre. Női Választójog, melyben a nő nem választható, fejetlen test. A nők intencióit csak nő képviselheti azzal a biztossággal és azzal a teljességgel, melyet a társadalomnak a nők által hangsúlyozott érdekei megkívánnak. A női szavazatok árán mandátumhoz jutott férfi-képviselő sohasem fogja a nők-hangsúlyozta szempontokat úgy érvényre juttatni, mint az a képviselő, aki maga is nő. Még ha akarná tenni, akkor sem tudja. Más a szellemi beállítása, mások az erkölcsi meggyőződései, más a világnézete, más tetőtől-talpig, nem akarhat egyet az asszonnyal. Az asszony akarja a családi élet tisztaságát, a gyermek mindenekfölött való védelmét és kultuszát, az anyaság tiszteletét és ápolását, minden erőszak megszüntetését, egyéni, társadalmi és nemzetközi békét. A férfi könnyen üt rést a családi tisztaságon futó szórakozások kedvéért, csak másodsorban értékeli a gyermeket, hajlandó; emberanyagot »költetni kétes célokért, megmosolyogja az anyaságot és természetesnek érzi az ökológót és a hadiállapotot. Ezer fiziológiai és lélektani okból más, mint az asszony, döntő pillanatokban sohasem fog asszonyakarokat képviselni. H passzív fél nélküli női választójog abban a veszedelemben forog, hogy nagyot ígérő és semmitmondó csödületté fog válni az urnák körül. Egyetlen egy, férfiak által megválasztott asszony-képviselő többet tehetne a női nem kulturális, emberbaráti és békehódító hajlamai érdekében, mint száz női szavazatokkal megválasztott férfi-képviselő.

Minden csorba, amit a cenzus az általánosságon és a passzivitáson ejteni fog, arra való rés lesz, hogy azon keresztül veszendőbe menjen azoknak a társadalmi és politikai érdekeknek legjava, melyekért a női választójognak kívánatosságát, hasznát, nélkülözhetetlenségét hirdetjük.

És ez nemcsak a női választójogra áll, hanem áll mindennemű választójogi törvényre. A társadalom óriási személy; elhatározásaiban, tetteiben — melyek maguk a politikai események — e személy-óriás egész lelkének részt kell venni. A néprétegek megkérdezése nélkül egynéhány intéző ember több-kevesebb önkényével elintézett döntések olyanok a társadalom telkében, mint az egyes embernek azok a tettei, melyeket egy-két kívülről magunkra szedett és uralkodónak elfogadott hideg elvből, vagy logikai formulából vezettünk te és melyekről lelkünk titkos mélye, elfeledett múltakból felszakadó hajlamaink plebejusai, belső világunk talaja és gyökerei nem tudnak semmit. Az egész ember

elhatározása, az egész létek gyümölcse, a mindentükből fakadó, egészen felelős tett csak ezekből az! ismeretlen mélységekből sarjadhat. Így az egész társadalom felelős tette is csak az lesz, amely a homályban maradó, rejtett néprétegek minden (elemének a maga pszichikai fajsúlya szerinti érvényesüléséből származik, mely ezeknek az élő társadalmi hajlamoknak a kivirágzása és amely úgy szakad ki a társadalom életéből, mint a fájáról lehulló gyümölcs. A nein így készült társadalmi tett, a kevesek gyártotta önkényes politikai esemény az a papírmásé-alma, amit a fára kötünk, hogy leszedhessük és ami új tettek termékeny magját nem adja kezünkbe soha.

Az olygarchikus társadalom cselekedete olyan, mint a merev kategória-harcból kikerült egyéni tett.

A demokratikus társadalom tette olyan, mint a személyes múlt talaján sarjadó, egész embert tükröző intuitív tett.

Amaz könnyebb, ez fáradtságosabb.

De amaz megbosszulja magát és önmaga ellen fordul, ezért pedig felel az egész lélek, mert szolidáris annak egész (múltjával, egész jövődjével).

Annál egészségesebb a társadalmi tett, minél nagyobb emberrétegek készítették elő. Minden, a szavazatból kizárt társadalmi osztály vagy csoport azt jelenti, hogy a társadalom személyéből kioperáltak egy életképes darabot.

És minden passzív választójogától megfosztott arra való ember azt jelenti, hogy a társadalom cselekvésképes szervei közül egyet megbénítottak, a millió kar közül egyet leköttöttek, a millió szem közül egyet világtalanná tettek.

Épséges tettet csak teljes ember, csak teljes társadalom foganhat. Minden választójogi cenzus nyomorékká teszi a társadalmat.

A női választójog teljes megadása pompás védekező szervvel ajándékozná meg az összességet, mely minden megbetegedés ellen harcolni tudna, mely az élet tiszteletének minden csorbáját kisimítaná s az emberszeretet mindent átfogó karjával venné védelembe a mai agyonkínzott, elnyomódott emberiséget.

Akik ma a választójogon dolgoznak, merik-e mondaní, hogy nincsen szükségünk gyógyulásra és gyógyításra?